

Ese ok ta pe har ta pe Páu mupinim

Hom ok ta pe Páu ixo. Jesu rehe har a'e pandu pandu ixo, ame'ẽ ke amõ ta putar ym. A'erehe kyndaha pe a'e ke amõ ta kynda raho. A'ep a'e ixo rahã, kome'ẽ paper ke a'e mupinim.

Ese ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo. Ame'ẽ ta pe kome'ẽ paper ke a'e mupinim. Kuja Páu mu'e. Se ixo rahã, upa Jesu kotyhar ta Jesu rete aja saka riki. A'erehe peteĩhar aja ixo ta me'ẽ te'e, aja a'e mu'e. Jesu riki ixotyhar tama'e ãkã ke a'e. A'erehe ixotyhar ta hendu katu ta me'ẽ te'e ehe aja a'e mu'e tĩ.

Jesu kotyhar ta pe: “Ihẽ mu ta” aja Páu pandu.

Ese ok ta pe Jesu kotyhar ta ixo

Ame'ẽ ta pe paper pinim ke Páu mondo

¹ Ese ok ta pe har ta riki pehẽ. Tupã kotyhar ta ke pehẽ. Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu ame'ẽ ta ke pehẽ. Ko pehẽ pe paper pinim ihẽ amondo axo. Ihẽ Páu. Jesu Kirisutu kotyhar ke ihẽ. Tupã putar, a'erehe Jesu Kirisutu pandu:

—Ihẽ rehe har epandu pandu eho — aja ihẽ pe.

A'erehe Jesu Kirisutu mondo ame'ẽ ke ihẽ.

² Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mã peja pehẽ rehe a'eta ipy'a katu te hũ. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta muhury katu tĩ.

Tupã kotyhar ta ke jande

³ Kirisutu kotyhar ta ke jande, a'erehe upa ma'e katu ame'ẽ ke Tupã'ã me'ẽ me'ẽ. Ame'ẽ ke jande pe Tupã muwyr katu. Ywa pe har ma'e katu, ame'ẽja saka ma'e ke a'e muwyr katu. A'erehe mã peja japandu:

—Ne jõ riki katu te me'ẽ ke — aja Tupã pe.

A'e riki Jesu Kirisutu pái ke. Kirisutu riki jan-dema'e sawa'e te.

⁴ Kome'ẽ ywy keruhũ Tupã mujã ym rahã we a'e pandu:

—Pehẽ ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy ta kÿ. A'erehe a'e manõ ta kÿ. A'erehe kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ngi har pehẽ riki ihẽma'e wan ta kÿ. Aja rahã, ihẽ kotyhar ta ke pehẽ. Ihẽ ruwa koty pepu'am rahã, nixói te ta ma'e peka'u te'eha pema'eha ke pehẽ pe. “Ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'e” aja pehẽ rehe har pandu ym te ta awa tĩ — aja Tupã pandu.

⁵ Jande rehe a'e ipy'a katu. A'erehe jande rehe har upa a'e pandu:

—Jesu Kirisutu manõha rehe a'eta jurujar katu ta kÿ. A'erehe ihẽ ra'yr ta aja ihẽ amuruwak ta tĩ. Ihẽ namõ ixo ta kÿ — aja.

Aja a'e putar. Aja a'e ukwa katu tĩ. ⁶ Ta'yr rehe a'e ipy'a katu. Jande jajurujar katu ehe, a'erehe jande rehe Tupã ipy'a katu tĩ. A'erehe mã peja japandu ipe:

—Ne jõ riki katu te me'ẽ ke. Mã! Jande rehe nde erepy'a katu te hũ — aja Tupã pe.

⁷ Ma'e jaka'u te'eha ke jande jama'ema'e. Ame'ẽ rehe Kirisutu muhepy. A'erehe a'e manõ. A'erehe jande rehe ipy'a ke Tupã mujwyr katu. Mã! Jande rehe a'e ipy'a katu te hũ. ⁸ Ame'ẽ ke upa ym.

Mãe hũ jande rehe a'e ipy'a katu. ⁹⁻¹⁰ A'e pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. Upa ukwa katuha namõ a'e ma'ema'e. Kuja a'e jupandu jupe:

—Upa katu te ihẽ amujã. Ywa pe ixo ame'ẽ ke amujã. Ywy keruhũ pe ixo ame'ẽ ke aja tĩ. Amujã tĩ. Kirisutu riki upa katu te ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ wan ta kÿ — aja jupandu jupe.

Aja a'e putar. Kirisutu riki sawa'e te aja a'e putar. Angaha ke rehe uhyk katu rahã, aja Kirisutu ke a'e mu'am ta kÿ. Yman ame'ẽ ke mujekwa ym ngã pe. Apo jande pe mujekwa katu 'y.

¹¹ Tupã jupandu jupe: “Kirisutu rehe jurujar katu ame'ẽ ta ke ihẽ kotyhar ta aja ihẽ amuruwak ta” aja riki. Kome'ẽ ywy keruhũ a'e mujã ym rahã we, aja a'e jupandu jupe. Aja a'e putar, a'erehe upa ma'e ke ixo katu. Upa a'e pandu ame'ẽ ke ixo katu tĩ. Pe, kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ngi har jande ke ixotyhar ta aja a'e muruwak. “Ihẽ kotyhar ta pehẽ” aja a'e pandu. Jande ke jo'ok, ame'ẽja saka.

¹² Aja rahã, mã peja Tupã katuha rehe har jande japandu:

—Mã! Katu te hũ — aja.

Jande riki jundéu awa ta ke. Kirisutu uwyr ym rahã we, jundéu awa ta harõ py ixo ehe.

¹³ Pehẽ riki jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke. (Ese ok ta pe har ta ke pehẽ.) Jandeja pehẽ tĩ. Myrandu katu te rehe pehendu rahã, pehendu katu ehe tĩ. Pehẽ ke Tupã muhã katu ta aja myrandu katu jamujekwa pehẽ pe. Pe, Kirisutu rehe pejurujar katu. Pe: “Ko ihẽma'e ke” ame'ẽ ukwa katuha ke Tupã moĩ pehẽ py'a rehe. Pehẽ py'a rehe l'ã ke Tupã moĩ. Aja rahã: “Ko ihẽma'e ta ke” aja Tupã pandu. “Ihẽ'ã ke ihẽ amoĩ ta” aja a'e pandu katu

yman. Ame'ẽ ke a'e moĩ katu apo 'y. ¹⁴ I'ã ke jande py'a rehe moĩ, a'erehe jande ke a'e muhã katu ta kÿ, aja jakwa katu. A'e manga katu, a'erehe aja jakwa katu. Aja rahã, ixoty jaxo rahã, nixói te ta ixotyhar ta pe ma'e ka'u te'eha ma'eha ke, aja jakwa katu. A'erehe mã peja ima'e katuha rehe har japandu: “Mã! Katu te” aja Tupã pe.

Tupã namõ ihẽ apandu pandu

¹⁵⁻¹⁶ Jande rehe Tupã ipy'a katu. A'erehe Jesu, jandema'e sawa'e te rehe pejurujar katu, aja ihẽ ahendu. A'erehe Tupã pe tapijar te'e we ihẽ apandu: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja ipe. Tupã kotyhar ta rehe pehẽ pepy'a katu, aja ihẽ ahendu tĩ. A'erehe Tupã pe tapijar te'e we ihẽ apandu tĩ: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja ipe. ¹⁷ Pehẽ rehe har Tupã namõ ihẽ apandu pandu. Kuja:

—Tupã! Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te pái ke nde. Jande pái keruhũ nde. Nde katu te ame'ẽ ke nde. Ne'ã ke Ese ok ta pe har ta py'a rehe emoĩ katu. Aja rahã, upa ma'e ke a'eta pe Ne'ã mujekwa katu ta. Nde rehe har a'eta pe mujekwa katu ta tĩ. Aja rahã, nde rehe har Ese ok ta pe har ta ukwa katu te ta. ¹⁸ Ko apandu nde pe. Ese ok ta pe har ta ãkã emupirer mi. Aja rahã, ma'e ke nde erekwa katu, aja a'eta ukwa katu ta tĩ. Ne namõ a'eta ixo ta kÿ, aja nde erepandu. Ame'ẽ ke a'eta ukwa katu te we ta. Nde kotyhar ta pe ma'e katu te hũ ame'ẽ ke nde ereme'ẽ katu ta. Mã! Heta te hũ ame'ẽ. Ame'ẽ ke Ese ok ta pe har ta ukwa katu ta tĩ. ¹⁹⁻²⁰ Ne rehe jande jajurujar katu. Nema'e pyrãtãha namõ jande ke nde eremuhã katu. Mãte hũ nema'e pyrãtãha! Ame'ẽ pyrãtãha

namō Kirisutu ke manōha ngi nde eremukwera katu eremuhem. Pe, nde jywa katu koty a'e ke nde eremapyk. (Aja rahã, katu te ame'ẽ ke a'e aja nde eremujekwa.) Ywa pe nde eremapyk. Nema'e pyrãtãha namō Kirisutu ke nde eremukwera katu eremuhem. Ame'ẽ pyrãtãha jande rehe ihĩ tĩ. Juja katu te riki. ²¹ Amō we pyrãtãha ke emujekwa. Kirisutu riki upa katu te ywa pe ixo ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ te tĩ. Upa katu te ãjã ta hendu katu ehe tĩ. Kapitã keruhũ ta apo ixo. Kirisutu riki ame'ẽ ta 'ar koty te we kapitã keruhũ te ha. Aja rahã, pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e aja mujekwa katu. Yman rahã, kapitã keruhũ ta ixo ta tĩ. Kirisutu riki ame'ẽ ta 'ar koty te we kapitã keruhũ te ha tĩ — aja Tupã namō ihẽ apandu pandu pehẽ rehe har.

²² Kirisutu pe Tupã pandu:

—Kapitã keruhũ te nde. Upa katu te ma'e ke nde eremondo mondo apo — aja ipe.

Pe, jurujar katu ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ te a'e tĩ. ²³ (Kirisutu riki ixotyhar ta ãkã, ame'ẽja saka.) Ixotyhar ta riki Kirisutu rete aja saka. A'erehe a'e riki wetep ame'ẽja saka jamujã. Jande py'a rehe a'e ihĩ katu. A'e ixo a'erehe upa katu te ma'e ke katu tĩ. Pe, Kirisutu riki upa katu te ma'e renda rupi ixo. Ywa pe ixo. Kome'ẽ ywy keruhũ pe ixo tĩ. Pyta we ym te ma'e renda rupi ixo.

2

Jande ke Tupã muhã katu

¹ Yman Tupã je'ẽha rehe pehendu ym. Ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tĩ. Tupã rehe har pekwa pekwa ym te pexo, a'erehe manō ame'ẽ ta

aja pehẽ. ² Arahã kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta aja ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e tĩ. Arahã Satana rehe pehendu katu, a'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e. A'e riki Tupã rehe hendu ym ame'ẽ tama'e kapitam. (Ãjã ramũi a'e.) ³ Jete riki. Yman Tupã rehe hendu ym ame'ẽ ta aja upa katu te jande tĩ. Jande japutar ame'ẽ ke japyhyk pyhyk. Jande py'a rupi ma'e jaka'u te'eha jama'eha ke jakwa jakwa jaxo tĩ. Ame'ẽ ke jama'ema'e. Jaka'u te'e jaxo tĩ. Upa amõ ta aja jande ke Tupã mupyrara ta me'ẽ te'e.

⁴ Apo anĩ. Johu jande rehe Tupã pyrara usak. Jande rehe a'e ipy'a katu te hũ tĩ. ⁵ Yman jahendu ym ehe, a'erehe manõ ame'ẽ ta aja jaxo. Arahã jande rehe a'e katu usak, a'erehe jande ke a'e muhã katu. Aja rahã, jande ke a'e mukwera katu muhem ame'ẽja saka riki. Manõha ngi Kirisutu ke a'e mukwera katu muhem a'erehe jande ke mukwera katu muhem tĩ, ame'ẽja saka tĩ.

⁶ Jesu Kirisutu kotyhar ta ke jande apo 'y. A'erehe Kirisutu namõ jande ke Tupã mukwera katu muhem, ame'ẽja saka riki. Pe, ywa pe Kirisutu namõ kapitã keruhũ aja jande ke a'e mu'am, ame'ẽja saka tĩ. ⁷ Aja rahã, jande rehe upa katu te a'e ipy'a katu te hũ. Ame'ẽ ke upa ngã pe mujekwa katu. Ame'ẽ ke aja te'eha mujekwa ta tĩ. Ma'e jande jaka'u te'eha jama'ema'eha ke rehe Jesu Kirisutu muhepy. A'erehe a'e manõ. Aja jande rehe Tupã ipy'a katu te hũ, aja a'e mujekwa katu. ⁸ Jesu Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe pehẽ ke Tupã muhã katu. Pehẽ rehe a'e ipy'a katu te hũ. A'erehe jõ pehẽ ke a'e muhã katu. Ame'ẽ

ke peputar, a'erehe pehẽ ke a'e muhã katu my? Anĩ. Aja ym. Pehẽ ruhãha ke Tupã te'e me'ẽ. ⁹ A'erehe: "Mã! Jande jama'eha namõ jande ke Tupã muhã katu" aja marã ka ym pepanduha. Katu pehẽ pexoha a'erehe pehẽ ke a'e muhã katu my? Anĩ. Aja ym te tĩ. ¹⁰ (Jande ke a'e muhã katu.) A'erehe Kirisutu kotyhar ta ke jande apo 'y. A'erehe jande py'a ke mupyahu aja Tupã mujã. Katu jande, aja Tupã mujã. A'erehe ma'e katu ame'ẽ ke jama'ema'e. Kome'ẽ ywy keruhũ mujã ym rahã we, Tupã pandu katu: "Ihẽ kotyhar ta ma'e katu ame'ẽ ke ma'ema'e ta kÿ" aja.

Kirisutu kotyhar ta riki johu katu ngã juehe ixo

¹¹ Ymanihar pexoha rehe har pekwa pekwa pexo. Pehẽ mãi pusu ngi pe'ar rahã, jundéu awa ta aja ym pe'ar. "Pehẽ pিরer ke pejupã ym ame'ẽ ta ke" aja pehẽ rehe har jundéu awa ta pandu. (Aja pehẽ rehe puka puka hũ ngã.) "Jande pিরer ke jajupã ame'ẽ ta ke jande" aja jundéu awa ta pandu a'eta jupe. (Aja rahã, i'ar koty te we Tupã usak katu a'eta rehe, aja ukwaha naĩ.) Ame'ẽ jupãha japandu rahã, hete ngi ma'e ke jupã. ¹² Tupã rehe har pekwa ym rahã, Kirisutu kotyhar ta aja ym pehẽ. Amõ awa ta ke pehẽ. Jundéu awa kotyhar ta aja ym pehẽ. Jundéu awa ta pe Tupã pandu: "Pehẽ rehe ihẽ asak katu te ta" aja a'e pandu katu. Ame'ẽ pandu katuha ke nixói pehẽ pe kwe. Amõ awa ta ke pehẽ. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke pehẽ. Pehẽ ruhãha rehe har pekwa ym te, aja kome'ẽ ywy keruhũ pe pexo. Tupã rehe har pekwa ym te tĩ.

¹³ Apo Jesu Kirisutu kotyhar ta ke pehē 'y. Yman Tupã rehe har pekwa ym te, a'erehe Tupã ngi paite pexo, ame'ēja saka. Apo Tupã kotyhar ta ke pehē. Ehe har pekwa katu, a'erehe Tupã rake pexo 'y. Pehē ma'e peka'u te'eha pema'ema'e ame'ē muhepyha ke rehe Kirisutu manō, a'erehe Tupã kotyhar ta ke pehē apo 'y.

¹⁴ Mokōi awa ta ixo. Jundéu awa ta ixo. Amō jundéu awa aja ym ame'ē ta ixo tī. Ame'ē mokōi awa ta huwajan ta aja ixo. Ame'ē mokōi awa ta pyter rupi ita kurar aja me'ē ihī. Pe, Kirisutu manō rahã, ame'ē ita kurar aja me'ē a'e upa ombor, ame'ēja saka. A'erehe ame'ē mokōi awa ta johu ixo apo 'y. Hury katu ngã juehe ixo apo 'y. Jundéu awa ta namō jundéu awa aja ym ame'ē ta johu ngã ixo. Kirisutu riki mukatu, a'erehe johu ngã ixo.

¹⁵ Myja jundéu awa ta ixo ta me'ē te'e my, ame'ē ke Moise je'ēha mujekwa. Jundéu awa tama'e ke ame'ē je'ēha. Ame'ē ke Kirisutu mukanim uwyr. Aja rahã, mokōi awa ta riki johu ngã ixo. Mokōi awa ta ixotyhar ta ke, a'erehe johu ngã ixo. Aja a'e mukatu. Johu ixo ame'ē ta ke ixoty mujy'ar. ¹⁶ Myra ngã mupia ame'ē ke rehe Kirisutu manō. Aja rahã, jande rehe Tupã parahyha ke a'e mukanim tī. Ngã parahyha ke mukanim tī. A'erehe jundéu awa ta namō jundéu awa aja ym ame'ē ta juehe katu ixo. Johu ngã ixo. Pe, Tupã parahyha ke mukanim tī. A'erehe johu ngã py'a ke Tupã koty Kirisutu muruwak. Aja rahã, Tupã koty mujywywr ame'ēja saka.

¹⁷ “Tupã namō katu” ame'ē myrandu katu ke upa ngã pe Kirisutu pandu pandu uwyr. Pehē pe a'e pandu pandu uwyr tī. Jundéu awa ta pe

a'e pandu pandu uwyr tĩ. A'eta Tupã rehe har ukwa we ame'ẽ ta ke. Pehẽ riki jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke. Yman Tupã rehe har pekwa ym te ame'ẽ ta ke pehẽ. ¹⁸ Kirisutu manõ, a'erehe jande pái keruhũ namõ johu jande japandu pandu katu. Jundéu awa ta aja. Jundéu awa ym ame'ẽ ta aja tĩ. Pandu pandu inamõ tĩ. Jundéu awa ta py'a rehe I'ã ihĩ katu. Ame'ẽ I'ã jundéu awa aja ym ame'ẽ ta py'a rehe ihĩ katu tĩ. A'erehe jande pái keruhũ namõ ame'ẽ ta pandu pandu katu tĩ.

¹⁹ Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta! Pesarahã! Ixotyhar ta ke pehẽ. A'erehe amõ awa ta ym Tupã pe. Tupã rehe har pekwa ym te ame'ẽ ta aja ym pehẽ. Jande aja Tupã kotyhar ta aja pexo apo tĩ. A'erehe ywa pe har ta aja pehẽ tĩ. Jande aja Tupã ra'yr ta riki pehẽ tĩ. A'erehe ywa pe har ta aja pehẽ tĩ.

Tupãma'e ok keruhũ aja jande

²⁰ Upa Tupã kotyhar ta riki ok keruhũ aja. Tupã ixo ame'ẽ ok aja ixotyhar ta ke. Tupã rehe har Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta pandu pandu. Kirisutu mondo ame'ẽ ta aja tĩ. Pandu pandu tĩ. (Ame'ẽ ta riki jurujar katu py ame'ẽ ta ke a'eta.) A'erehe ame'ẽ ta riki ok keruhũ mu'am py, ame'ẽja saka. A'engi ame'ẽ ta 'ar pe jamujã jaxo tĩ, ame'ẽja saka tĩ.

Pe, Kirisutu riki ita ok pyter ke aja saka. ²¹ Pyter riki ok ke mupyta katu. Kirisutu riki aja tĩ. Amõ amõ awa ta ke johu ngã aja a'e mujy'ar. Peteĩhar aja ixo. Pe, amõ amõ heta jurujar katu ehe. A'erehe ok keruhũ tiha te hũ oho ame'ẽja saka ixo. Ok katu te ame'ẽ ke aja saka. Ame'ẽ ke jandema'e sawa'e tema'e ke. ²² Pehẽ riki Kirisutu kotyhar

ta ke. Pehẽ namõ upa katu te amõ jurujar katu ehe ame'ẽ ta jumuheta hũ ixo. Aja ok keruhũ aja Kirisutu mu'am. A'ep Tupã ixo katu. Kirisutu kotyhar ta py'a rehe I'ã ihĩ katu. A'erehe Tupã riki ixo katu tĩ. (A'erehe upa Kirisutu kotyhar ta riki ok keruhũ aja saka.)

3

Jundéu awa ym ame'ẽ ta pe Tupã je'ẽha ke ihẽ apandu pandu

¹ Pehẽ riki amõ awa ta ke. Jundéu awa ta ym. Pehẽ pe Jesu Kirisutu rehe har ihẽ apandu pandu. (Ame'ẽ ke amõ ta putar ym. A'erehe ihẽ ke kyndaha pe amõ ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihẽ axo. A'erehe pehẽ rehe har Tupã namõ ihẽ apandu pandu. Ihẽ Páu. ² Ihẽ rehe Tupã ipy'a katu. Pe, ihẽ pe parakyha ke a'e me'ẽ. Pehẽ pe Jesu Kirisutu rehe har ihẽ apandu pandu. Ame'ẽ parakyha ke ihẽ pe a'e me'ẽ. Ame'ẽ ke pehendu, aja ihẽ akwa. Pe, pejurujar katu ehe. ³ Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke Tupã muhã katu ta. Ame'ẽ ke yman ngã pe a'e mujekwa ym. Apo ame'ẽ ke ihẽ pe a'e mujekwa katu 'y. [Ame'ẽ rehe har a'eramõ ihẽ amupinim we mi. ⁴ Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ẽ ta jurujar katu ta, a'erehe Tupã muhã katu ta kÿ. Ame'ẽ ke yman Tupã mujekwa ym ngã pe. Apo ihẽ pe mujekwa 'y, a'erehe ihẽ akwa katu. Pe, ame'ẽ rehe har a'eramõ paper rehe ihẽ amupinim. Ame'ẽ rehe pesak rahã, pekwa katu ta tĩ.]

⁵ Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke Tupã muhã katu ta. Ame'ẽ ke ymanihar ta pe Tupã mujekwa

ym. Apo ame'ẽ ke Jesu mondo ame'ẽ ta pe a'e mujekwa katu. Katu ame'ẽ ta ke a'eta. A'eta riki Tupã je'ẽha ke pandu pandu ame'ẽ ta ke tĩ. A'eta pe Tupã mujekwa. ⁶ Kuja a'e mujekwa. Myrandu katu mujekwa rahã, Kirisutu rehe jundéu awa aja ym ame'ẽ ta jurujar katu. A'erehe Tupã katu usak ngã rehe tĩ. Ma'e katu ame'ẽ ke jundéu awa ta pe Tupã pandu katu. Ame'ẽ pandu katuha ke jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe pandu katu tĩ. Pe, jundéu awa ta aja jundéu awa aja ym ame'ẽ ta Kirisutu rete aja saka tĩ. Tupã jupandu jupe:

—Jesu Kirisutu rehe jurujar katu rahã, ame'ẽ ke ihẽ amuhã katu ta — aja.

Ame'ẽ pandu katuha ke jundéu awa tama'e ke. Jundéu awa aja ym ame'ẽ tama'e ke tĩ. Johu ngãma'e ke. Kirisutu rehe jurujar katu, a'erehe pandu katuha johu ngãma'e ke tĩ.

⁷Tupã pandu ihẽ pe:

—Myrandu katu epandu eho. Ihẽma'e pyrãtãha ke ihẽ amondo ta nde pe — aja ihẽ pe.

Ame'ẽ parakyha ke a'e me'ẽ te'e ihẽ pe. ⁸ Upa Tupã kotyhar ta ngi har ihẽ riki katu ym te aja ihẽ akwa. Anĩ. Ihẽ pe a'e pandu:

—Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta pe myrandu katu epandu eho. Kirisutu rehe har, ame'ẽ myrandu katu epandu eho — aja ihẽ pe.

Ame'ẽ parakyha ke ihẽ pe a'e me'ẽ. Mãte hũ Kirisutu katu te ha ke. Marã ka ym upa katu te ehe har amõ panduha. Mãte hũ ehe har ihĩ. ⁹ Pe, ihẽ pe Tupã pandu tĩ:

—Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke ihẽ amuhã katu ta tĩ. Yman ame'ẽ ke amujekwa ym ngã pe. Apo ame'ẽ ke upa ngã pe emujekwa eho — aja ihẽ pe.

Upa katu te ma'e ke Tupã mujã. Jundéu awa aja ym ame'ẽ ta ke a'e muhã katu ta tĩ. Upa katu te ymanihar ta pe ame'ẽ ke a'e mujekwa ym te. ¹⁰ Apo anĩ. Upa mujekwa katu. Jesu rehe jurujar katu ame'ẽ ta kome'ẽ ywy keruhũ pe ixo. Ame'ẽ ta rehe Tupã je'ẽha rahoha ta usak rahã: “Mã! Tupã ukwa katu” aja a'eta ukwa katu. Tupã ukwa katu te ma'e ke. Ame'ẽ ke amõ koty koty Tupã mujekwa. Ame'ẽ ke Tupã je'ẽha rahoha ta ukwa katu. Ywa pe har ta kapitã keruhũ ta ke a'eta. ãjã ta ukwa katu tĩ. ¹¹ Kome'ẽ ywy keruhũ nixói te rahã, Tupã jupandu jupe:

—Yman rahã ihẽ akwa katuha ke ihẽ amujekwa ta ngã pe kÿ — aja.

Pe, Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te uwyr rahã, ima'e ukwa katuha ke Tupã mujekwa ngã pe. Kirisutu manõ, a'erehe ngã ke Tupã muhã katu, aja ima'e ukwa katuha ke a'e mujekwa. ¹² Jande riki Kirisutu kotyhar ta ke. Jajurujar katu ehe, a'erehe Tupã namõ japandu pandu katu. Jakyje ym ha namõ japandu pandu katu inamõ. Tupã ruwa koty japu'am, ame'ẽja saka. ¹³ Ko apandu pehẽ pe. Pehẽ pe myrandu katu ihẽ apandu, a'erehe ihẽ ke amõ ta mupyrara ixo. (Aja pehendu.) A'erehe ihẽ rehe pejumupyai pexo. Anĩ. Pejumupyai ym pexo. Kirisutu rehe pehendu katu, a'erehe pehẽ rury katu pexo.

Kirisutu ipy'a katu te hũ

¹⁴ Pehẽ riki jundéu awa ta ym. Pehẽ rehe Tupã ipy'a katu, a'erehe jande pái keruhũ namõ ihẽ apandu pandu pehẽ rehe har. ¹⁵ Tupã riki jande pái keruhũ. A'erehe upa katu te ixotyhar ta riki

peteihar aja ixo. Ywa pe har ta riki Tupã kotyhar ta ke. Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta riki Tupã kotyhar ta ke tĩ. ¹⁶ Kuja Tupã namõ ihẽ apandu:

—Jande pái keruhũ! Mã! Ne katu te hũ! A'erehe Ese ok ta pe har ta pe nema'e pyrãtãha emondo. Ne'ã riki mondo ta. Aja rahã, a'eta py'ahu te'e ta. ¹⁷ Kirisutu rehe a'eta jurujar katu, a'erehe mã peja a'eta py'a rehe Kirisutu ixo katu te. A'eta py'a rehe hok ihĩ, ame'ẽja saka mã peja Kirisutu ixo katu te. Mã peja amõ ta rehe a'eta ipy'a katu. Aja rahã pahar ipy'a katuha ke kanim ym ta. (Ese ok ta pe har tama'e ipy'a katuha ke kanim ym ta.) Myra hãtã ame'ẽ hapo aja saka ipy'a katuha pyta katu ta. Ok keruhũ pyter ke aja saka ipy'a katuha pyta katu ta tĩ. ¹⁸⁻¹⁹ Aja rahã, amõ amõ Tupã kotyhar ta namõ kuja ukwa katu ta. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu te hũ. Ame'ẽ ke upa katu te ukwa katu rahã, katu tiki. Ame'ẽ Kirisutu ipy'a katuha ke marã ka ym amõ mangaha. Ipe te hũ aja saka. Pepaite hũ aja saka tĩ. Ywate te hũ aja saka tĩ. Typy te hũ aja saka tĩ. Mã! Kirisutu ipy'a katu te hũ. Ame'ẽ ke mã peja Ese ok ta pe har ta ukwa katu. Aja rahã, nde aja a'eta ixo ta tĩ. Katu te aja ixo ta tĩ. Jande pái keruhũ! Upa nde pe ihẽ apandu — aja Tupã namõ ihẽ apandu.

²⁰ Tupã namõ ma'e ke japandu pandu. Ame'ẽ 'ar koty te we a'e ma'ema'e katu ta. Ima'e pyrãtãha jande py'a rehe ihĩ katu. Ame'ẽ namõ i'ar koty te we a'e ma'ema'e katu ta. Jande py'a pe ma'e ke jakwa jakwa jaxo. Ame'ẽ 'ar koty te we a'e ma'ema'e katu ta tĩ. ²¹ Jurujar katu ehe ame'ẽ ta ixo. A'erehe mã peja Tupã pe japandu katu:

—Ne jõ riki katu te me'ẽ ke — aja.

Jesu Kirisutu ixo, a'erehe mã peja Tupã pe japandu katu tĩ:

—Ne jõ riki katu te me'ẽ ke — aja.

Aja te'e ta japandu katu jaxo. Amen. “A'e tỹ” aja ame'ẽ.

4

Jurujar katu ame'ẽ ta riki Kirisutu rete aja saka

¹ Jandema'e sawa'e te rehe har ihẽ apandu pandu. (Ame'ẽ ke amõ ta putar ym. A'erehe ihẽ ke kyndaha pe amõ ta kynda raho.) A'erehe kyndaha pe ihẽ axo. Ko ihẽ apandu pehẽ pe. Mã peja Tupã ra'yr ta aja katu pexo. Kirisutu rehe pejurujar katu rahã, Tupã pandu:

—Ihẽ ra'yr ta pehẽ — aja.

A'erehe mã peja Tupã ra'yr ta aja katu pexo. Johu katu pexo. ²“Katu te ihẽ” aja ym pehẽ py'a pe pekwa pekwa pexo. Pehẽ py'a pemahy ym pehẽ juehe pexo. Pahar peparahy ym pexo tĩ. Pehẽ py'ahu te'e pehendu tĩ. Aja te'eha pexo. Amõ ta rehe katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu. Aja pehẽ py'a katuha ke pemujekwa ngã pe. ³ Pehẽ johu aja Tupã'ã mujy'ar. Pehẽ peparahyha ke a'e mukanim pehẽ ngi, a'erehe mã peja johu katu aja pehẽ juehe pexo. ⁴ Jurujar katu ame'ẽ ta riki Kirisutu rete aja saka. Peteĩhar ame'ẽ. Tupã'ã riki peteĩhar a'e tĩ. Tupã mujekwa pehẽ pe:

—Ihẽ namõ pexo ta kỹ — aja.

Ame'ẽ rehe peharõ pexo. Ame'ẽ riki peteĩhar tĩ. ⁵ Jandema'e sawa'e te ixo. Peteĩhar a'e tĩ. Jurujar katu ame'ẽ ta ke jõ Tupã muhã katu. Ame'ẽ pe jõ awa ke uhã te hũ. Jurujar katu ame'ẽ ta ke amõ mujahuk rahã, Kirisutu kotyhar ke a'e, aja

mujekwa ngã pe. Mujahuk rahã, peteĩhar ame'ẽ. Johu ngã ixo. ⁶ Tupã peteĩhar a'e tĩ. Upa jurujar katu ame'ẽ tama'e pái keruhũ a'e. Peteĩhar a'e tĩ. Upa katu te ixotyhar tama'e sawa'e te a'e. Peteĩhar a'e tĩ. Upa ixotyhar ta pe ima'e pyrãtãha ke a'e muwyr tĩ. Peteĩhar ame'ẽ tĩ. Upa katu te ixotyhar ta py'a rehe a'e ihĩ katu tĩ. A'erehe mã peja peteĩhar aja pexo.

Ixotyhar ta pe ma'e ke Kirisutu me'ẽ me'ẽ

⁷ Peteĩhar aja jaxo. Pe, amõ koty koty ma'e ke Kirisutu me'ẽ me'ẽ te'e. Upa katu te jande pe te'e me'ẽ me'ẽ. A'e putar aja a'e me'ẽ me'ẽ. Amõ amõ pe me'ẽ me'ẽ hũ tĩ. Amõ amõ pe ta'yr mi me'ẽ tĩ. A'erehe myja Jesu me'ẽ me'ẽ, ame'ẽ namõ mã peja Jesu kotyhar ta pe katu ame'ẽ ke jama'ema'e katu. ⁸ Ma'e ke me'ẽha kuja Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ. Kirisutu rehe har mujekwa.

“Ywa kupe koty a'e jupir oho rahã, heta ngã ke a'e raho inamõ. Ame'ẽ ta ke a'e muputu'u ame'ẽ ta ke a'eta. Ame'ẽ ta ke a'e raho. Pe, ixotyhar ta pe ma'e katu ame'ẽ ke a'e me'ẽ me'ẽ.” (“Muputu'u ame'ẽ ta ke” aja pandu rahã: “Jurujar katu ehe ame'ẽ ta ke” aja mujekwa.)

⁹ “A'e jupir oho” aja panduha ihĩ. Myja ame'ẽ my? Kuja. Kome'ẽ ywy keruhũ pe a'e wyjy py uwyr. ¹⁰ Aja rahã, ywate ngi wyjy uwyr ame'ẽ ke jupir oho tĩ. Ywa kupe koty a'e oho. Aja rahã, upa henda rupi katu te a'e ixo. Kome'ẽ ywy keruhũ rupi aja tĩ. A'e ixo tĩ. Ywa pe aja tĩ. A'e ixo tĩ. ¹¹ A'e atu ima'e pyrãtãha ke ixotyhar ta pe me'ẽ me'ẽ. A'erehe ima'e parakyha ke a'eta ma'ema'e katu.

A'erehe amō ta riki Jesu mondo ame'ē ta ke. Ehe har a'eta pandu pandu. Amō ta riki Tupā je'ēha ke pandu pandu ame'ē ta ke tī. Amō ta ukwa ym ame'ē ta pe Tupā rehe har pandu pandu tī. Amō ta Jesu kotyhar ta usakiha ta ke tī. Ame'ē ta riki Tupā je'ēha ke mu'e tī.

¹² Aja rahā, upa Tupā kotyhar ta ukwa katu ta. Tupā je'ēha pandu pandu oho ame'ē ke ukwa katu ta tī. Pe, Kirisutu kotyhar ta py'a ke a'eta muhury katu ta tī. Ixotyhar ta riki Kirisutu rete aja saka.

¹³ Aja rahā, upa jande peteīhar aja jaxo ta. Tupā rehe har peteīhar aja jakwa katu ta jaxo. Tupā ra'yr rehe har jakwa katu te ta tī. Aja rahā, tuwete ta aja jaxo. (Aja rahā, upa jakwa ta. Upa Kirisutu aja katu te jande tī.)

¹⁴ Aja rahā, ta'yn ta aja ym ta jande. Ta'yn rahā, jarusu ra'yr aja saka. Amō koty koty ngi ywytu peju uwyr rahā, amō koty koty jarusu ra'yr ke y kotok keruhū raho raho. Ta'yn rahā, ame'ēja saka. Aja rahā te'e mu'e ame'ē ta rehe a'eta hendu hendu. Pe, amō koty koty Tupā rehe har ukwa. A'eta ke te'e mu'e ame'ē ta muka'u te'e. A'eta jupe ukwa ame'ē namō muka'u te'e. ¹⁵ Aja rahā, katu ym. Kuja katu. Amō ta rehe jande japy'a katu, a'erehe jete har te ke japandu. Aja amō amō we Kirisutu aja jande tī. Katu te aja jaxo tī. A'e riki jurujar katu ame'ē ta ākā aja saka. (A'erehe ixotyhar ta hendu katu ehe, aja mujekwa katu.) ¹⁶ Aja rahā, a'e putar ame'ē ke upa ma'ema'e katu. Ixotyhar ta pame katu te ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e katu. Aja johu katu ngā ixo rahā, awa rete katu ame'ēja saka. Upa ma'e ke ma'ema'e katu. A'erehe peteī ma'e ke ma'ema'e katu rahā,

amõ ta py'a ke mâtã katu. Muhury katu. Aja pame katu te. Aja rahã, johu ixotyhar ta py'a ke muhury katu te we hũ ta. Ipy'a katuha namõ muhury katu te we hũ ta. Tuwete oho, ame'ẽja saka ta. (Aja rahã, johu ixotyhar ta py'a ke muhury katu te we hũ ta. Ixotyhar ta py'a ke mâtã katu ta ngã juehe tĩ.)

Kirisutu rehe jurujar katu rahã, a'e riki pyahu aja saka

¹⁷ Jandema'e sawa'e te je'ẽha rupi ihẽ apandu pehẽ pe. Hâtã ihẽ apandu pehẽ pe. Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta aja ym pexo tĩ. Ipy'a pe te'e ma'e ke a'eta ukwa ukwa ixo, ame'ẽ ke jaxer ai.

¹⁸ Jetehar te ke ukwa ame'ẽ ke Satana mukanim a'eta ngi. (Ãjã ramũi a'e.) Tupã rehe har a'eta ukwa ym te. “Anĩ” aja hendu tar ym, a'erehe ukwa ym te. A'erehe uhãha nixói a'eta rehe. Tupã me'ẽ, ame'ẽ ke nixói te a'eta pe. ¹⁹ A'eta huxĩ ym te. A'erehe upa ma'e jaxer ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e. Amõ kũjã rehe a'eta ka'u te'e. Amõ sawa'e rehe ka'u te'e tĩ. Pahar pahar upa ka'u te'eha ma'ema'eha ke jõ a'eta putar. Aja riki Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta.

²⁰ Pehẽ riki aja ym pehẽ. Kirisutu rehe har pejumu'e rahã, Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta aja pexo rahã, katu ym, aja pekwa katu. ²¹ Jete! Ehe har pehendu. Ixotyhar ta ke pehẽ, a'erehe jetehar te ke amõ ta mu'e pehẽ pe. Jesu riki jetehar te ke mu'e. Ame'ẽ ke pehẽ pe amõ ta mu'e tĩ. ²² A'erehe ymanihar jaxer pexoha ke aja ym pexo apo 'y. Yman jaxer ame'ẽ ma'ema'eha ke jõ peputar rahã, amõ amõ we hũ pexoha mujaxer aja riki oho. ²³ Pehẽ py'a pyahu aja Tupã mukatu ta me'ẽ te'e.

²⁴ Pehē pexoha pyahu aja pexo ta me'ē te'e tī. Ame'ē riki Tupā katuha aja riki. Aja rahā, pexo katu te ta riki. Ma'e ka'u te'eha ke pema'e ym ta riki.

²⁵ (Tupā katuha aja pexo tī.) A'erehe mā peja amō Kirisutu kotyhar ta pe te'e pepandu ym te apo 'y. Ixotyhar ta riki hete aja saka riki. Johu jande. A'erehe upa jetehar te ke pepandu ta me'ē te'e.

²⁶ Amō ta rehe peparahy rahā, ame'ē namō ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym. Peparahyha namō aja te'e pytun oho. Aja ym pehē. (Pahar pehē py'a pemujywyer ehe.) ²⁷ Peparahy pexo rahā, Satana pe: “Jaka'u te'eha jama'e jahorahā” aja pepandu, ame'ēja saka riki. Aja rahā, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ta my tī. Katu ym aja. ²⁸ Yman amō tama'e ke aja te'e amō mukanim ixo rahā, mā peja ym apo 'y. Pe, a'engi paraky katuha namō tamatarer pyhyk. Pe, ame'ē pe ima'e ma'e ke a'e jo'ok jo'ok katu. Pe, ima'e ym te ame'ē ta pe ma'e ke me'ē me'ē katu ta tī.

²⁹ Amō rehe juru ai ym pexo. Je'ēha katu ame'ē ke jō pepandu. Aja rahā, amō amō ta ke pemuhury katu ta. Aja rahā, pehē rehe hendu ame'ē ta hury katu ta tī. ³⁰ Tupā'ā ke pemupyai ym. (Ma'e peka'u te'eha ke pema'e rahā, Tupā'ā ke pemupyai ta.) A'e riki pehē py'a rehe ihī katu. A'erehe pehē riki Tupāma'e ke aja mujekwa katu a'e. I'ā ihī katu pehē py'a rehe, a'erehe inamō pexo katu te ta, aja Tupā mujekwa katu pehē pe. ³¹ Amō rehe ahy te pesak ame'ē ke pehē py'a ngi pemukanim. Amō ta namō peje'ē je'ē hū ym. Amō ta rehe pehē juru ai ym tī. Upa peparahyha ke pehē py'a ngi pemukanim tī.

³² Kuja katu tiki. Katu pexo. Pehē py'a katu pehē juehe pexo. Pehē py'a pemujywyr pehē juehe pexo. Kirisutu manō. A'erehe pehē rehe ipy'a ke Tupā mujywyr. Aja pehē py'a pemujywyr pehē juehe pexo tī.

5

Amō ta rehe pepy'a katu

¹ Pehē rehe Tupā ipy'a katu. Ta'yr ta ke pehē. A'erehe a'e katuha aja mā peja pexo katu ta kŷ tī. (Aja rahā, ma'e katu ame'ē ke pema'ema'e katu.)

² Jande rehe Kirisutu ipy'a katu. A'erehe a'e manō. Ame'ē pe jande ke a'e muhā katu. Jande rehe Kirisutu ipy'a katu. Aja amō ta rehe pehē pepy'a katu ta me'ē te'e tī. Aja pexo katu tī. Kirisutu manō rahā, ma'e ke Tupā pe a'e me'ē, ame'ēja saka. A'erehe ame'ē rehe Tupā hury katu. Ma'e pihe katu ame'ēja saka tī. A'erehe ame'ē rehe Tupā hury katu tī.

Tupā kotyhar ta ma'e ka'u te'eha ke ma'e ym ta me'ē te'e

³ Tupā kotyhar ta ke pehē. A'erehe ma'e peka'u te'eha ke pema'ema'e ym. “Amō kūjā ta rehe a'eta ka'u te'e” aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym. “Amō sawa'e ta rehe a'eta ka'u te'e” aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym tī. Upa ka'u te'eha katu ym tī. Ma'e ke rehe ipy'a moī moī rahā, katu ym tī. Aja pehē rehe har amō ta pandu rahā, katu ym. Tupā kotyhar ta ke pehē, a'erehe katu ym. ⁴ Pehē je'ēha namō amō ta ke pemuhuxī rahā, katu ym tiki. Je'ēha ka'u te'eha pepandu

rahã, katu ym tiki tĩ. Jaxer ame'ẽ ke pepandu rahã, katu ym tiki tĩ.

Kuja katu tiki. Tupã pe kuja pepandu:

—Ne jõ riki katu te me'ẽ ke — aja pepandu rahã, katu tiki.

⁵ Jete. Amõ kũjã rehe ka'u te'e rahã, ame'ẽ ke Kirisutu kotyhar aja ym a'e. Tupã kotyhar aja ym tĩ. Amõ sawa'e rehe ka'u te'e ame'ẽ ke aja tĩ. Kirisutu kotyhar aja ym tĩ. Tupã kotyhar aja ym tĩ. Ma'e ke rehe ipy'a moĩ hũ ame'ẽ ke aja tĩ. Kirisutu kotyhar aja ym tĩ. Tupã kotyhar aja ym tĩ. Ma'e ke rehe ipy'a moĩ moĩ hũ rahã, ma'e'ã rehe ipy'a ke a'e moĩ moĩ, ame'ẽja saka. Katu ym aja.

⁶ Tupã rehe hendu ym ame'ẽ ta ke a'e mupyrara ta. Ame'ẽ ta riki amõ ta ke muka'u te'e. Je'ẽha ka'u te'e ame'ẽ namõ muka'u te'e. Pehẽ tĩ. Muka'u te'e tar katu pehẽ ke tĩ. A'erehe mã peja pehẽ ke amõ ta muka'u te'e ym. ⁷ A'erehe ame'ẽ ta namõ pexo ym. Muka'u te'e ame'ẽ ta namõ pexo ym.

Tupã kotyhar ta weraha aja saka ame'ẽ pe ixo

⁸ Yman pytuniha aja ame'ẽ pe pexo. Aja rahã, Tupã rehe har pekwa ym. Apo Tupã kotyhar ta ke pehẽ 'y. A'erehe weraha aja ame'ẽ pe pexo katu 'y. Aja rahã, Tupã rehe har pekwa katu. A'erehe mã peja weraha aja ame'ẽ pe pexo katu apo 'y. Aja rahã, ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta. ⁹ Tupã rehe har pekwa katu rahã, weraha aja ame'ẽ pe pexo katu. Aja rahã, pema'ema'e hũ ta. Kuja. Amõ ta pe katu ame'ẽ ke pema'ema'e katu. Ma'e peka'u te'eha ke pema'e ym ta tĩ. Jetehar te ke jõ pepandu pandu ta tĩ. Aja pexo katu ta. ¹⁰ Weraha aja ame'ẽ pe pexo rahã, ma'e ke jandema'e sawa'e te ke muhury my. Ame'ẽ ke

pekwa pekwa katu pexo. Pe, ame'ẽ ke pema'ema'e katu tĩ. ¹¹ Pytuniha aja ame'ẽ pe ixo ame'ẽ ta ma'e ka'u te'eha ke jõ ma'ema'e. Ame'ẽ ta namõ mã peja pexo ym. Kuja katu. A'eta ma'eha riki katu ym, aja pemujekwa ngã pe. “Mã peja ym” aja pepandu ngã pe. ¹² Amõ ta ukwa ym ha rupi ma'e ka'u te'eha ke a'eta ma'ema'e. Ame'ẽ rehe har amõ pandu rahã, huxĩ hũ amõ. ¹³ Pe, upa ma'e ke weraha pe amõ moĩ rahã, ma'e ka'u te'eha ma'eha ke ngã pe mujekwa. Aja rahã, ame'ẽ riki katu ym te, aja ngã pe mujekwa katu. (Aja rahã, ipy'a ke muruwak ta my tĩ. Tupã koty muruwak ta my tĩ.) ¹⁴ Ma'e ke ngã pe mujekwa katu rahã, ame'ẽ riki weraha pe moĩ. A'erehe amõ pandu:

“Nde ereker ereju ame'ẽ ke epak!

Nde eremanõ, ame'ẽja saka. Epu'am!

Pe, nde pe Kirisutu muwera katu ta, ame'ẽja saka.” (Tupã rehe hendu ym ame'ẽ ta manõ, ame'ẽja saka ixo. Ukwer aja tĩ. Pe, Tupã rehe har Kirisutu mujekwa rahã, amõ rehe a'e muwera, ame'ẽja saka.)

¹⁵ Pehendu katurahã! Pehẽ pexoha katu aja pexo. Ukwa ym ame'ẽ ta aja ym pexo. Ukwa ym ame'ẽ ta Tupã rehe har ukwa ym. Ukwa katu ame'ẽ ta aja pexo tĩ. Aja rahã, Tupã rehe har pekwa katu. ¹⁶ Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta heta ixo apo 'y. A'erehe amõ koty-har pexo. Aja te'eha katu ame'ẽ ke pema'ema'e. ¹⁷ Weraha aja ame'ẽ pe pexo, a'erehe peka'u te'e ym pexo. Myja pehẽ pexo ame'ẽ ke jandema'e sawa'e te putar my. Ame'ẽ ke pekwa pekwa katu pexo. Pe, ame'ẽ ke pema'ema'e katu.

Tupã'ã pehẽ py'a rehe pemupyta katu

¹⁸ Kawĩ ngi peka'u ym. Ame'ẽ pehẽ ke mujaxer jõ. Kuja rahã, katu tiki. Mã peja Tupã'ã ihĩ katu pehẽ py'a rehe. ¹⁹ Pehẽ py'a pejumuhury katu pehẽ juehe rahã, Ndawi riki jyngariha mupinim, ame'ẽ ke pepandu pandu pehẽ jupe. Tupã rehe pejyngar tĩ. Tupã rehe har pepandu, ame'ẽ ke pejyngar tĩ. Pehẽ pejyngar rahã: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja pekwaha namõ jandema'e sawa'e te rehe pejyngar. Pehẽ ruryha namõ: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja jandema'e sawa'e te rehe pejyngar. ²⁰ Upa katu te ma'e ke rehe aja te'eha: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja Tupã pe pepandu. Jande pái keruhũ a'e. Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te je'ẽha rupi pepandu pandu ipe.

Ne sawa'e rehe ehendu katu

²¹ Kirisutu rehe pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu, a'erehe pehendu katu pehẽ juehe.

²² Ixawa'e katu ame'ẽ ta te'e! Pehẽ pe apandu ta apo! Pehẽ sawa'e ta rehe pehendu katu. Aja rahã, jandema'e sawa'e te je'ẽha rehe pehendu katu tĩ.

²³ Ixawa'e riki hakeharma'e kapitã aja saka. Aja Kirisutu tĩ. Jurujar katu ehe ame'ẽ tama'e kapitã a'e tĩ. A'e riki jurujar katu ame'ẽ ta ke muhã katu. Jurujar katu ame'ẽ ta riki hete aja saka.

²⁴ Ixawa'e ta rehe hakehar ta hendu katu ta me'ẽ te'e. Kirisutu rehe jurujar katu ame'ẽ ta hendu katu. Aja ixawa'e ta rehe hakehar ta tĩ. Hendu katu tĩ.

Ne rakehar rehe epy'a katu

²⁵ Sawa'e ta! Pehẽ pe apandu tĩ. Pehẽ rakehar ta rehe pepy'a katu. Jurujar katu ame'ẽ ta rehe

Kirisutu ipy'a katu. A'erehe a'eta uhãha ke rehe a'e muhepy. A'erehe manõ. Aja pehẽ rakehar ta rehe pepy'a katu tĩ. ²⁶ Pe, jurujar katu ame'ẽ ta py'a ke Kirisutu juhyk rahã, Tupã pe pandu:

—Ko a'eta riki nema'e apo 'y. Nde kotyhar ta ke — aja Kirisutu pandu.

Jurujar katu ame'ẽ ta ke amõ ta mujahuk rahã, a'eta py'a ngi ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke Kirisutu juhyk. Ame'ẽ ta ke a'eta aja mujekwa katu. Pe, Tupã je'ẽha rehe hendu katu rahã, a'eta py'a juhyk aja a'eta ixo tĩ. ²⁷ Aja jurujar katu ame'ẽ ta py'a ke a'e juhyk rahã, ame'ẽ ta ke ixoty a'e muhyk ta kÿ. Katu te ta a'eta. Nixói te ta ma'e ka'u te'eha ma'eha ke a'eta pe. Jahy ruwy ym te, ame'ẽja saka a'eta katu te ta. Ma'e katu ym ame'ẽ ke nixói te ta a'eta pe. ²⁸ Hakehar ta rehe sawa'e ta ipy'a katu ta me'ẽ te'e. A'eta juehe a'eta ipy'a katu, aja hakehar ta rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e tĩ. Hakehar rehe sawa'e ipy'a katu rahã, a'e juehe ipy'a katu tĩ. ²⁹ Juehe ipy'a ym ame'ẽ ke nixói. Aja ym. Kuja riki. A'e atu u'u katu ma'e ke ixo. A'e atu ixo katu. Jurujar katu ame'ẽ ta rehe Kirisutu haihu katu. Aja amõ juehe juhaisu katu tĩ. ³⁰ Jande riki Kirisutu rete aja saka. Ixotyhar ta ke jande. A'erehe jurujar katu ame'ẽ ta rehe Kirisutu haihu katu. ³¹ Jumendariha rehe har kuja Tupã je'ẽha rehe panduha ihĩ:

“Ipái ta ke sawa'e hijar oho. Pe, hakehar namõ ixo katu.

Mokõihar riki peteihar aja ixo” aja panduha ihĩ.

³² Mã! Ame'ẽ jetehar te ke Tupã je'ẽha mujekwa jande pe. Pe, kuja ihẽ akwa. Jurujar katu ehe ame'ẽ ta riki Kirisutu namõ peteihar aja ixo.

³³ Tupã je'êha rehe panduha ihĩ, ame'ẽ ke pehẽ pe katu tĩ. Sawa'e juehe ipy'a katu. Aja hakehar rehe ipy'a katu ta me'ẽ te'e tĩ. Pe, ixawa'e rehe hakehar hendu katu ta me'ẽ te'e tĩ.

6

Ta'yr ta ipái ta rehe hendu katu ta me'ẽ te'e

Tajyr ta aja tĩ, hendu katu ta me'ẽ te'e tĩ

¹ Ta'yn ta! Kurumĩ ta! Kũjãtãi ta! Tiha ame'ẽ ta! Kirisutu kotyhar ta ke pehẽ. A'erehe pehẽ pái ta rehe pehendu katu ta me'ẽ te'e. Aja rahã, katu ame'ẽ ke pema'ema'e. ² Tupã je'êha rehe kuja panduha ihĩ: “Nde pái rehe ehendu katu. Ne mõi rehe aja tĩ. Ehendu katu tĩ.” Ame'ẽ je'êha namõ ma'e manga katuha ke Tupã moĩ. ³ Kuja moĩ:

—Nde pái ta rehe nde erehendu katu rahã, upa katu te katu nde pe. Kuja. Kome'ẽ ywy keruhũ pe yman nde erexo ta — aja Tupã manga katu.

A'erehe ipái ta rehe ta'yn ta hendu katu ta me'ẽ te'e. Kurumĩ ta aja tĩ. Hendu katu ta me'ẽ te'e tĩ. Kũjãtãi ta aja tĩ. Hendu katu ta me'ẽ te'e tĩ.

⁴ Ta'yn pái ta! Ta'yn mõi ta tĩ. Ta'yn ta ke pemuparahy ym. Pehẽ ra'yr ta pe aja tĩ. Pehẽ rajyr ta pe aja tĩ. A'eta ke pemuparahy ym tĩ. Kuja katu. A'eta ke pemutiha rahã, a'eta ke pemu'e katu. Aja rahã, pehẽ rehe a'eta hendu katu ta. Wewe katu pepandu a'eta pe. Kirisutu kotyhar ta ke pehẽ, a'erehe ehe har wewe katu pemu'e katu a'eta ke.

Ijar ta pe miasu ta hendu katu ta me'ẽ te'e

⁵ Miasu ta! Sehar pehẽ jar ixo. A'eta rehe pehendu katu. Pemuparahy ym ta aja pekyjeha namõ pehendu katu a'eta rehe. Mokõi pekwaha

namõ pexo aja ym peparaky katu. Kirisutu rehe peparaky, ame'ēja saka pehẽ jar rehe peparaky katu. ⁶ Pehẽ rehe pehẽ jar usak ixo rahã jõ, peparaky katu my? Anĩ. A'eta usak ym rahã, peparaky katu tĩ. Pehẽ rehe a'eta usak ixo rahã jõ, peparaky katu rahã: “Mã! Miasu riki paraky katu te” ame'ẽ panduha ke jõ peputar. Katu ym aja. Kirisutuma'e miasu aja pehẽ. A'erehe sehar pehẽ jar usak ym rahã, peparaky katu tĩ. Aja Tupã putar ame'ẽ ke pema'ema'e katu te. ⁷ Pehẽ riki miasu ta ke. Peparaky rahã, pehẽ ruryha namõ peparaky katu. Sawa'e ta rehe jõ peparaky, aja ym pekwa. Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe peparaky, aja pehẽ rury katuha namõ peparaky katu. ⁸ Pesarahã! Kuja pekwa pekwa pexo tĩ. Se katu aja amõ paraky rahã, ame'ẽ namõ ywa pe ma'e katu ame'ẽ ke jandema'e sawa'e te me'ẽ me'ẽ katu ta. Upa katu te ngã pe a'e me'ẽ me'ẽ katu ta. Miasu ta pe aja tĩ. Me'ẽ katu tĩ. Miasu aja ym ame'ẽ ta pe aja tĩ. Ma'e katu ame'ẽ ke a'e me'ẽ ta tĩ. Se katu aja paraky a'erehe me'ẽ me'ẽ katu ywa pe.

Miasuma'e jar ta pe ihẽ apandu apo tĩ

⁹ Miasuma'e jar ta! Pehẽ pe ihẽ apandu tĩ. Pehẽ pe ipy'a katuha namõ miasu ta paraky. Aja pehẽ pepy'a katuha namõ miasu ta pe pepandu pandu. Ame'ẽ ta pe: “Pahar peparaky ym rahã, nde ke ihẽ anupã ta” aja ym pepandu. Pesarahã! Jandema'e sawa'e te ywa pe ixo ame'ẽ ke a'e. Kuja pekwa pekwa pexo. Pehẽma'e miasu ame'ẽ ta aja pehẽ riki ixotyhar ta ke tĩ. Jandema'e sawa'e te ywa pe ixo ame'ẽma'e ke pehẽ tĩ. Ngã pe juja katu te a'e ma'e ke me'ẽ me'ẽ katu ta tĩ. A'e usak rahã: “Ko

miasu ta ke” aja ym ipe. “Ko miasuma'e jar ta” aja ym ipe tĩ. Upa juja katu te ipe. A'erehe pehẽ pepy'a katuha namõ miasu ta pe pepandu pandu katu.

Tupãma'e mundeha namõ pexo katu

¹⁰ A'ejõhar panduha ke ihẽ apandu ta apo. Jan-dema'e sawa'e te kotyhar ta ke pehẽ. A'erehe ima'e pyrãtãha namõ pexo katu. Ame'ẽ namõ pehẽ py'a ke pemãtã katu pexo. ¹¹ Ima'e mundeha aja me'ẽ Tupã me'ẽ pehẽ pe. Ame'ẽ namõ pexo katu. Aja rahã, Satana riki pehẽ ke muka'u te'e ym ta. (Ãjã ramũi a'e.) ¹² Amõ awa ta namõ jajumai mai jaxo my? Anĩ. Aja ym. Ãjã ta namõ jajumai jaxo, ame'ẽja saka jaxo. A'eta katu ym te. Ywa pe har ta ke a'eta tĩ. A'eta riki Tupã rehe hendu ym ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ ta. ¹³ A'erehe Tupãma'e mundeha aja me'ẽ namõ pexo katu. Pe, mupyraraha pehẽ rehe uhyk rahã, pehẽ ke pehẽ ruwajan ta muputu'u ym ta. Ame'ẽ mupyraraha upa rahã, pete'e pexo katu ta rĩ.

¹⁴ A'erehe pepu'am katu, aja pexo. Tupãma'e mundeha aja me'ẽ namõ pexo. Kuja. Sonda ta aja pehẽ ku'a rupi har pepukwar katu. Aja rahã, jete-har te ke namõ pexo katu. Sonda ta aja pehẽ juehe ita kamixa pemunde tĩ. Aja rahã, Tupã pandu: “Pehẽ katu. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehẽ pe” aja pexo katu. ¹⁵ Sonda ta aja pehẽ py rehe har pemunde tĩ. Aja rahã, pahar myrandu katu ke amõ ta pe pepandu peho. “Pehẽ py'a ke Tupã muhury katu ta.” Ame'ẽ myrandu katu ke pepandu peho. ¹⁶ Sonda ta aja pehẽ jywa rehe itape ke aja te'e pemujar katu. Aja rahã, Kirisutu rehe pejurujar katu pexo. Aja rahã, ame'ẽ pe upa

u'y hany ame'ẽ ke pemuwe ta tĩ, ame'ẽja saka tĩ. Satana ombor ame'ẽja saka tĩ. (Ãjã ramũi a'e.) Ombor rahã, pejurujar katuha ke a'e mukanim tar katu. Ame'ẽ u'y hany ame'ẽ ke pemuwe ta tĩ, ame'ẽja saka tĩ. ¹⁷ Sonda ta aja pehẽ ãkã rehe har pehẽ ãkã rehe pemoĩ tĩ. Itasape ke. Aja rahã, pehẽ ke Tupã muhã katu, aja pekwa katu. Sonda ta aja ita tamarã namõ pexo katu. Pehẽ pe Tupã'ã me'ẽ katu, ame'ẽ ke aja saka. Aja rahã, Tupã je'ẽha namõ pexo katu. Ame'ẽ ke pepandu pandu. ¹⁸ Aja Tupãma'e mundeha aja me'ẽ namõ pexo. Amõ we tĩ. Tupã namõ pepandu pandu. Kuja:

—Jande pái keruhũ! Ihẽ pe nema'e pyrãtãha emuwyr — aja ipe.

Pehẽ pe Tupã'ã mujekwa rahã, Tupã namõ aja te'eha pepandu pandu. A'erehe peta ký! Peputu'u ym ingi. Upa Tupã kotyhar ta rehe har Tupã namõ aja te'eha pepandu pandu.

¹⁹ Ihẽ rehe har Tupã namõ pepandu pandu tĩ.

—Jande pái keruhũ! Páu pe nema'e pyrãtãha ke emondo katu. Aja rahã, kyje ym ha namõ nema'e je'ẽha ke a'e pandu pandu ta. Myrandu katu ke a'e mujekwa ta ngã pe. Yman ukwa ym ame'ẽ ke. Ame'ẽ ke mujekwa ta ngã pe apo 'y — aja ihẽ rehe har Tupã namõ pepandu.

²⁰ Ame'ẽ myrandu katu ke ihẽ apandu ta. A'erehe ihẽ ke Jesu mondo. Kyndaha pe ihẽ axo apo. A'erehe kuja Tupã namõ pepandu tĩ:

—Mã peja kyje ym ha namõ myrandu katu ke Páu pandu pandu. Aja rahã katu tiki — aja Tupã namõ pepandu ihẽ rehe har.

Katuha ke ihẽ amondo

²¹ Pehẽ koty Tik ke ihẽ amondo ta. Ihẽ rehe har a'e mujekwa katu ta pehẽ pe. Aja rahã, ihẽ axoha ke pekwa katu ta. Tik rehe jande japy'a katu ame'ẽ ke a'e. Jande mu a'e. Jandema'e sawa'e te pe a'e paraky ixo tĩ. Tupã je'ẽha ke a'e pandu pandu, ame'ẽ riki ima'e parakyha ke. Tik pandu ame'ẽ ke a'e ma'ema'e katu. ²² Ihẽ rehe har a'e mujekwa ta pehẽ pe. A'erehe pehẽ koty a'e ke ihẽ amondo axo. Myja upa jaxo my, ame'ẽ rehe har a'e mujekwa ta pehẽ pe. Aja rahã, pehẽ py'a ke a'e muhury katu ta.

²³ Tupã riki jande pái keruhũ. Jesu Kirisutu riki jandema'e sawa'e te. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta muhury katu. Mã peja pehẽ py'a ke a'eta mātã katu tĩ. Aja rahã, upa pehẽ mu ta rehe pehẽ pepy'a katu ta. Kirisutu rehe pejurujar katu, a'erehe upa pehẽ mu ta rehe pepy'a katu tĩ. ²⁴ Jesu Kirisutu, jandema'e sawa'e te rehe ipy'a katu ame'ẽ ta ixo. Mã peja ame'ẽ ke a'eta mukanim ym te. Mã peja a'eta rehe Tupã ipy'a katu te hũ.

Upa.

Tupã Je'ẽha
New Testament in Kaapor (BR:urb:Kaapor)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaapor

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaapor

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

---

xxx

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
b46cc831-baa9-5b98-bd3d-1fb9f0357a11